

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 29.

Lördagen den 21 April, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

92—96 punkterna.

Biföllos.

97 punkten.

Friherre Barnekow: Då, enligt hvad kammaren har sig bekant, inom Andra Kammaren väckts en motion i detta ämne, hemställer jag, att kammaren behagade återremittera denna punkt till utskottet, i afvaktan på det beslut Andra Kammaren kommer att fatta i frågan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i fråga om den nu föreliggande punkten endast yrkats, att densamma skulle till utskottet återförvisas.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i punkten hemställt och vidare på densammans återförvisande till utskottet; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

98—103 punkterna.

Biföllos.

Första Kammarans Prot. 1888. N:o 29.

*Angående
en ny rubrik
i tulltaxan
(»margarin
och margarin-
smör»).*

*Tullfrihet
för lysolja.*

104 punkten.

Herr Wærn: I afseende på denna artikel har Andra Kammaren beslutit tullfrihet, och jag får hemställa, att Första Kammaren ville besluta detsamma. Det är nemligen väl icke alldeles så, som utskottet säger, att förbrukningen af lysolja är vida större hos de förmögnare klasserna än hos de mindre bemedlade. Nog är den större, men icke i proportion till inkomsten. Om en rik person har tre, fyra, fem fotogenlampor, och en fattig man en enda lampa, som han behöfver för sitt arbete, står dock utgiften härför icke i något förhållande till den enes och den andres inkomster. Nog måste det erkännas, att kostnaden för belysningen är en utgift, som äfven den allra fattigaste måste vidkännas och som det vore en lättnad för honom att få undanröjd, och då afgifterna för de många artiklar, som nu blifvit belagda med tull, utan tvifvel skola komma att åt statsverket inbringa inkomster, hvilka göra det möjligt för oss att bereda en fattig man lättare tillfälle att verkställa sitt arbete, att upplysa den stuga, der en fattig enka sitter med sin pension på 2 å 3 hundra kronor, tror jag ej, att vi kunna göra ett värdigare bruk af vår beskattningsrätt än att borttaga denna tull.

För min del får jag därför hemställa, att kammaren måtte bifalla herr Odells med fleres förslag om borttagande af tullen å lysolja.

Friherre Klinckowström: Jag är verkligen glad öfver att en gång kunna i en tullfråga instämma med en af hufvudcheferna för frihandelspartiet. Herr Wærn har nemligen redan delvis explicerat det origtiga i bevillningsutskottets motiv på sid. 112 för att tullen på lysolja skulle kvarstå. Det är icke med mer än en half million kronor, som det nu är fråga om att lätta de ofantliga skattebördor af alla slag, hvilka för närvarande trycka på de obemedlade, jag vågar säga, de fattigaste klasserna i riket. När härtill kommer, att till de åsigter, hvartill jag i allmänhet i tullpolitiskt hänseende ansluter mig, hörer för det första, att man icke bör pålägga den stora allmänheten träffande konsumtionsskatter, när man icke behöfver det, och för det andra, att man icke bör beskatta den fattiges trägnaste och nödvändigaste arbete, finner jag det besynnerligt, att utskottet kommit till det resultat det gjort. Vi känna här alla, och vi kunna å priori få en öfversigt af de inkomster, hvilka de tullar, vi redan beslutit, skola tillföra statsverket. Här är ju icke fråga om något skydd och icke heller om att lägga skatt på lyxen och öfverflödet. Intetdera af dessa skäl kan här anföras för att med en så hård beskattning, som ifrågavarande tull, träffa de allra armaste personer i landet. Det är på den nödtorftiga upplysningen i den fattige dagarkarlens hydda och i den utarmade stadsarbeterskans hem, hvilken icke ens har att för 12 timmars dagligt arbete påräkna 30 öres förtjenst, som man vill lägga en så betydlig skatt. Mig synes, att om vi skulle bifalla denna punkt, skulle vi tillföra staten verkliga blodspenningar,

och hela vårt parti skulle derigenom ådraga sig icke välsignelse, utan förbannelse.

Jag förenar mig därför med herr Wærn i hans yrkande om afslag på utskottets hemställan och bifall till herr Odells med fleres motion.

*Tullfrihet
för lysoljor.
(Forts.)*

I detta anförande instämde herrar *Dickson, Spånberg* och *Leffler*.

Herr Nyström: I Norrland, der mörker herskar långa tider af året, ända till 20 timmar af dygnet, der talar man alltid om att skall någon vara göras tullfri, skall någon lättnad beredas de nordligare orterna, så bör man väl främst tänka på tullfrihet för lysoljor och nedsättning i kaffetullen.

Af denna anledning har jag inom utskottet sökt verka för tullfrihet för lysoljorna samt i sådant syfte afgifvit en reservation, då utskottet beslöt att afslå förslaget om tullens borttagande, hvilket skedde med endast en eller par rösters öfvervigt. Jag är därför glad öfver att de båda föregående talarne begärt afslag på utskottets hemställan och bifall till den af Andra Kammaren redan gillade motionen, och jag anhåller att få förena mig i deras yrkande.

Herr Ekdahl: Jag är icke af samma åsigt som de föregående talarne och jag vill protestera mot bevillningsutskottets uttalande, då det säger, att finanstullarne utgöras af tullarne på kaffe, socker, tobak och lysoljor. Efter min åsigt äro finanstullarne sådana, som läggas på artiklar, hvilka förbrukas lika mycket af de olika samhällsklasserna, såsom t. ex. med kaffe och socker, men i motsats till den sista talaren vågar jag påstå, att så icke är förhållandet med lysolja, ty denna förbrukas mycket mera af den bättre klassen än af arbetaren. Det är nemligen i allmänhet så, att en bättre familj, vare sig förmögen eller ej, skall hafva sina stora lampor med stora brännare, under det att en arbetarefamilj får nöja sig med en enda besparingslampa, som förbrukar en mycket mindre quantitet lysolja.

Lysolja är för öfrigt icke en sådan artikel, som är föremål för allmän konkurrens, ty endast de få drifva handel med denna vara, som dertill förskaffat sig vederbörligt tillstånd och för oljans förvarande inrättat särskilda upplag, som af myndigheterna godkänts. Detta har många gånger varit förenadt med svårigheter och äfven föranlett förluster för egarne, genom felaktiga anordningar af förråden. Sålunda gjordes för några år sedan af denna anledning stora beslag å oljor i Gefle och Oskarshamn, och senast under förlidet är skedde i Stockholms-trakten ett beslag på omkring 100,000 kilogram olja, hvarigenom egaren tillskyndades en förlust, som det uppgifvits mig uppgå till 30 à 40 tusen kronor.

Det är tydligt, att för en vara, hvares förvaring och försäljning är underkastad så stränga bestämmelser, spelar den nuvarande obetydliga tullen icke någon rol, utan bestämmes varans pris af den konkurrens, som på olika platser förefinnes — detta bevisas fullkomligt deraf, att under sistgånga året var minutpriset i Gefle 30 öre vid

*Tullfrihet
för lysoljor.*
(Forts.)

köp af en kanna emot 45 öre i Stockholm och 50 öre på många platser. Emot dessa prisskillnader är ju tullen, som utgör omkring 4 öre kannan, en ren obetydlighet.

Man finner äfven, att i andra länder finnes tull på denna vara. Jag har tagit del af den tulltaxa, som är tillgänglig i kammarens bibliotek, och har deraf inhemtat, att tullen är i Finland 6 öre, i Tyskland 5 öre, i Frankrike 18 öre och i Norge 10 öre, allt per kilogram, under det den i Sverige är endast 2 öre.

Om man nu skulle tänka sig, att tullen skulle med hela sitt belopp fördyra varan, hvad skulle förhöjningen blifva? Jo 4 öre per kanna. En förmögen patron använder ungefär ett fat fotogen om året, d. v. s. 60 à 70 kannor, och därför skulle prisstegringen uppgå till hela 2 kronor 80 öre, eller ungefär lika mycket som den nuvarande tullen på en tunna spanmål.

En arbetarefamilj förbrukar omkring 5 kannor lysoljor om året, och för en sådan skulle tullen sålunda uppgå till 20 öre per år. Om jag nu skulle antaga, att åtgången i Norrland vore dubbelt stor, så utgjorde den ändock endast 40 öre för hela året.

Men, mine herrar, härtill kommer, att den fattige arbetaren, hvilken, såsom friherre Klinckowström sade, har 30 öres arbetsförtjenst om dagen, han har icke råd att köpa någon stor quantitet fotogén på en gång. Han köper icke mer än 10 kubiktum eller ett kvarter. Härför skulle den föreslagna tullnedsättningen sålunda uppgå till knappt ett halft öre. Vi hafva dock intet mynt på ett halft öre, så att det är icke tänkbart, att borttagandet af tullen skulle hafva någon verkan å priset på en så obetydlig quantitet, i synnerhet då i betraktande tagas de stränga bestämmelserna för varans förvaring och försäljning.

Herr Wærn sade, att förbrukningen af lysolja stode i förhållande till hvars och ens inkomst. Jag vågar dock påstå, att så icke är förhållandet. Det finnes mången så kallad bättre familj, hvilken icke har större inkomster än en arbetare, men som dock bränner tre à fyra gånger så mycket olja — ja i en så kallad bättre familj låter man lampan brinna långt in på natten, då deremot arbetaren lägger sig tidigt och då släcker sin lampa. Man kan deremot icke tänka sig, att en rik man dricker mera kaffe än en fattig, ehuru hans årsinkomst är kanske 100 gånger större än den andres. Förbrukningen är der vid lag lika, fastän inkomsterna och beskattningen äro olika, så att förhållandena mellan kaffe och lysoljor såsom konsumtionsartiklar kunna icke jämföras.

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande uraktlåtit att omnämna, att här i landet finnas fabriker för raffinering af lysolja, och de föregående talarne måste ej heller hafva afvetat, att sådana finnas, eftersom de sade, att här icke vore fråga om någon näring, som behöfver skydd. Här finnas dock sådana fabriker, som existerat i 20 års tid, och dessa fabriker hafva åtminstone haft det goda med sig, att priset på olja nedsattes till hälften mot förut, på samma gång fabrikererna kommo i verksamhet. Dessa fabriker redde sig någorlunda bra de första åren, då tullen var 10 öre per kanna, motsvarande ungefär 4

öre per kilogram. Sedermera blef tullen, under den tid då det frihandelsvänliga partiet hade magten, nedsatt till 2 öre per kilogram, och dessa fabriker hafva derefter stått sig mycket slätt, men några af dem ändock kunnat hålla sig uppe, ehuru de ej lemnat någon afkastning. — Jag vill i parentes nämna, att jag förr varit delegare i en sådan fabrik, men att jag nu icke är mer intresserad af dem än af jernmalmgrufvorna vid Gellivara. — Nu äro prisen å oljorna emellertid till följd af den starka konkurrensen mellan Ryssland och Amerika så låga, att kostnaden icke har någon betydelse för vare sig hög eller låg, ty ingen vara är, i förhållande till dess värde, så billig som denna, och om tullen borttages, verkar detta icke någon ytterligare minskning i priset. Jag vågar på grund af det andragna hemställa till de ärade män, hvilka lofva skydd åt hvarje svensk industri, att de äfven skola tänka på de fabriker i landet, hvilka raffinera lysoljor, och icke borttaga den lilla tullsats, som ännu qvarstår till dessa fabrikers skydd, ty skulle denna tull försvinna, skulle derigenom fabrikeras tillvaro alldeles omintetgöras. Ja, jag är förvissad, att dessa män icke skola vilja medverka till att störta denna industri.

Det finnes slutligen här en annan omständighet, på hvilken jag vill fästa kammarens uppmärksamhet. Omröstningen om nedsättningen i kaffetullen har fått en olycklig utgång i Andra Kammaren, men skillnaden emellan dem, som biföllo nedsättningen, och dem, som afslogo densamma, utgjorde sammanlagdt i båda kamrarne endast 5 röster. Det är därför att antaga, att vid en blifvande gemensam votering vi skola vinna dessa 5 röster, så att nedsättningen kommer att gå igenom. Emellertid hafva åtskilliga Riksdagens ledamöter, med hvilka jag talat i ämnet, förklarat, att de icke vilja vara med om en tullbevilning i fråga om både kaffe och lysoljor. Det är därför stor anledning att hålla denna fråga öppen, till dess den gemensamma voteringen om kaffetullen egt rum. Skulle äfven denna votering få en olycklig utgång, kunde det ju ändå stå de tveksamma i kammaren fritt att då rösta tullfrihet för lysoljorna.

Jag får, på dessa skäl, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Rundbäck: Den tystnad, jag har iakttagit under denna långa debatt, skulle jag icke nu hafva brutit, om icke den föreliggande frågan hade genom en särskild händelse kommit före hos Riksdagen i en förändrad gestalt mot hvad förhållandet var, då den var inför utskottet. I går fattade nemligen Andra Kammaren med stor majoritet det beslut att afslå den föreslagna nedsättningen i kaffetullen, hvilket förslag åter Första Kammaren med prissärdt stor majoritet biföll. Det är således ganska tvifvelaktigt, huru den frågans utgång i en gemensam votering kommer att blifva. I dag har återigen Andra Kammaren med ännu större majoritet antagit tullfrihet för ifrågasvarande lysoljor. Derigenom synes samma kammare hafva gifvit till känna, att den vill på detta sätt gifva den konsumerande allmänheten vederlag för att den icke fått minskning i kaffetullen. Vid sådant förhållande synas mig alla skäl tala för att äfven denna kammare bör biträda Andra Kammarens sistnämnda beslut. Då jag nu

*Tullfrihet
för lysolja.*
(Forts.)

framställer yrkande härom, har jag härtill ett särskildt skäl deruti, att jag för min del ingalunda uppfattat det nya protektionistiska systemets uppgift vara afslutad med påläggandet af tullar till skydd för svenskt arbete och svensk produktion, utan anser det lika mycket tillhöra samma system att med de ökade tillgångar, hvilka nu komma att tillflyta statsverket, minska skattteutgifterna på annat håll.

Synnerligen lämpligt anser jag det då vara, att så sker med afseende på de indirekta skatter, hvilka utgå under form af finanstullar. Här är nu fråga om en sådan tull på ett ämne, som tillhör den allmänna förbrukningen och som icke frambringas i landet, om också vissa fabriker finnas, hvilka hafva dermed att skaffa.

Jag skall därför, på grund af de skäl jag nämnt och med åberopande af de utaf föregående talare anförda, förena mig i det här framställda yrkandet, att kammaren ville afslå utskottets hemställan och bifalla herr Odells med fleres motion.

Herr Reuterswärd: Jag medgifver att denna fråga har kommit i ett helt annat skede i dag än i går derigenom att Andra Kammaren har mot utskottets förslag beslutit att icke nedsätta kaffetullen. När frågan inom utskottet förevar, så, om jag icke misstager mig, blef den, då den första gången behandlades på afdelningen, uppskjuten. Andra gången, då definitiva beslut skulle fattas, blef man ense om att då behandla och besluta angående kaffetullen. Man talade då äfven om lysolja, och det blef fråga om att antingen på hvardera af dessa artiklar minska tullen eller att helt och hållet borttaga den å lysolja. Då ansåg man — och jag tror att det har ett visst berättigande — att det vore bättre att taga endast på den ena af dessa artiklar, nemligen kaffet, och der taga så mycket, att det i detaljhandeln kunde komma konsumenterna till godo, ty utan tvifvel skulle en nedsättning af 14 öre komma den, som köper i detalj, till godo; men, toge man några få öre på hvardera hållet, var man öfvertygad, att icke den, som köper sitt lilla behof för dag, vecka eller månad, skulle få i nämnvärd mån tillgodräkna sig den tull-lindring, som afsågs. När nu tullen på olja är så låg som 2 öre per kilogram, eller omkring 4 öre per kanna, och det upplysts af arbetsgifvare, som äro vana att taga hem i parti dessa olja, för att utdela bland sina underhafvande, att borttagandet af denna lilla tull skulle på en arbetares hushåll icke göra en lindring af mer än 20, 30 à 40 öre per år, så att tullens borttagande icke skulle komma i nämnvärd grad arbetarne till godo, utan stanna hos minuthandlarne, då kan man icke säga att detta vore en ersättning för de tullsatter, man i öfrigt funnit lämpligt åsätta andra förnödenheter. Det kan visserligen se bra ut, men att säga så strängt, som friherre Klinckowström, att det vore en förbannelse, om denna tull vore kvar, det var en allt för hård dom. Vore jag öfvertygad om, att dessa 2 öre per kilogram kunde göra den fattige något gagn, skulle jag med nöje vara med om denna tull-lindring, men det gör det icke, det är min öfvertygelse; men deremot måste en nedsättning af 14 öre på kaffe verka högst betydligt, äfven då det köpes i minut. Det må vara, att denna dryck

fördömes ur sanitär synpunkt, men det torde väl icke vara så farligt, och då det öfvergått till ett behof hos den stora mängden, synnerligast ju längre norrut man kommer, så bör denna omständighet tagas i betraktande. I det öfre Norrland, der arbetaren har sitt arbete, snart sagdt, dygnet om i skog och mark, kan han icke skaffa sig mjölk eller annan varm dryck — om icke bränvin får räknas dit. Det enda han har att rekreera sig med är kaffe. Derfor var man benägen att göra en större lindring på kaffetullen. Nu har den nedsättning, utskottet föreslagit, ogillats af Andra Kammarerna. Jag beklagar det, men jag hoppas att den gemensamma voteringen skall kunna omintetgöra detta beslut. Det kan icke bestridas, att när den nedsättning, som föreslagits på kaffe och hvilken skulle belöpa sig till närmare två och en quart millioner kronor, blir beslutad, det är den fattiga befolkningen, som mest får gagn deraf. Men det är icke så med lysolja, ty proportionsvis förbrukar den rike mycket mera lysolja än den fattige; och, som sagdt är, när den förmögnare, tager hem lysolja i parti och derigenom betingar sig ett billigare pris, så får den fattigare vid sina små inköp betala ett högre. Det är således blott ett spegelfakteri, då man i en fråga sådan som denna talar om sin omtanke för den fattige.

Ser jag frågan ur den synpunkt, som vi protektionister göra, eller att vi icke vilja förderfva någon svensk industri, och då det uppgafs att här i landet finnas några fabriker, som sysselsätta sig med rening af lysolja, och att dessa kämpa med de allra största svårigheter för att hålla sin fabrikation uppe, och det säges, att i samma stund allt skydd upphör, de måste sluta med affären, så synes goda skäl tala för att icke röra vid denna tull.

Dessa voro de skäl, som förestafvade utskottet att endast taga på den ena artikeln, der minskningen blir verksam och der man ovilkorligen är viss om, att den kommer konsumenterna till nytta. Det är min fullkomliga öfvertygelse att, om herrarne taga bort dessa 2 öre, landthandlandena blifva de som taga vinsten och icke den, som köper sitt kvarter eller sin liter i veckan eller månaden. Vill man taga bort dessa 2 öre, så gerna för mig, men gagnlöst är det för den fattige, det är säkert. Tullen i sin helhet gör dock en statsinkomst af öfver femhundratusen kronor. Jag fäster visserligen för tillfället icke den ringaste vikt dervid, men jag tror att åtta tiondedelar af detta belopp betalas af de förmögne. Herrarne veta icke, huru sparsamt man i den fattiges hem begagnar denna lysolja. De hafva särskilda brännare med små runda vekar, som bränna så obetydligt på de timmar, de begagnas, att det kanske blott blir några öre i månaden, som de kunna spara in, om tullsatsen borttoges. Enligt min öfvertygelse har utskottet haft goda skäl att icke störta en industri för att för syns skull göra en vacker gerning.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Adelsköld: Redan under gårdagens öfverläggning om kaffetullen uttalade jag den åsigt, att, äfven om kaffetullen nedsattes, man ändock borde borttaga tullen på lysolja. Såsom bekant be-

*Tullfrihet
för lysoljor.
(Forts.)*

gagnas lysoljor öfver hela landet, till och med i den minsta koja, så väl till upplysning som till kokning och uppvärmning. Det är sålunda fråga om en vara, som blifvit ett verkligt behof och icke kan undvaras utan de största olägenheter. Visserligen är det sant, att tullens borttagande icke skulle uppgå till något betydligt belopp för hvarje hushåll. Men tullen gör dock ett belopp af 530,000 kronor, och detta är ju icke så litet. Det finnes dock ett annat skäl, som kanske väger mer än sjelfva prisnedsättningen för oljan, och det är den skyldighet representationen ovilkorligen har att, om den, såsom nu skett, fördyrar lefnadskostnaderna för de arbetande klasserna, också på ett eller annat sätt bereda dem någon minskning i dessa kostnader. Då nu ett tillfälle erbjuder sig att göra en sådan minskning genom att borttaga tullen på en nödvändighetsvara, och statsverkets tillgångar otvifvelaktigt tillåta detta, sedan dess inkomster högst betydligt ökats genom de nya tullsatserna, så borde det vara en skyldighet för Riksdagen att nu begagna detta tillfälle.

Det har redan i denna sak talats så mycket och bättre än jag kan göra, så att jag vill ej längre upptaga tiden. Jag vill endast upprepa hvad jag yttrade i går, nemligen att kaffe och liknande njutningsmedel hafva vi nog af, men kunna icke få nog upplysning, och därför yrkar jag, att tullen på lysoljor måtte borttagas.

Herr Casparsson: Om man vill nedsättning af tullsatserna både på kaffe och lysoljor, är det riktigt att yrka bifall till motionärernas förslag, men för min del hyser jag betänkligheter mot att, innan närmare utredning föreligger af den verkan, de förhöjda tullsatserna kunna medföra, besluta en förminskning af statsverkets inkomster genom nedsättning af både kaffetullen och tullen å lysoljor; och därför vill jag med min röst understödja utskottets förslag, ty hvad inträffar, om Första Kammaran bifaller utskottets förslag, och kaffetullen sedan skulle falla vid gemensam votering? Då har man den utväg öppen att rösta för borttagande af nuvarande tullen på lysoljor, man vinner då det ändamål, som åsyftas; och det får jag säga, att i valet mellan 14 öres nedsättning på kaffetullen och borttagande af tullen, 2 öre, på lysoljor, är jag fullt öfvertygad, att den *förre* verkar till lindring för de skattdragande, men att vinsten af den *senare* stannar hos mellanhänderna. Så länge jag varit med i riksdagen, har jag hört den satsen förkunnas, att små nedsättningar icke komma konsumenterna till godo, utan stanna hos mellanhänderna, och jag tror, att den satsen är riktig. Hvad det beträffar att lysoljor begagnas i de fattigaste hushåll, så är det väl sant, men det gör kaffet också, så att i det fallet är det ingen skilnad, men verkan af 14 öres och 2 öres nedsättning är helt olika.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Jag ber om ursäkt, att jag vågar uppträda ännu en gång, men det är de två siste talarnes yttranden i frågan, som uppkallat mig. Jag är verkligen mycket ledsen, att jag ens i någon fråga skall vara af olika åsigt med herr Reuterswärd,

som jag så mycket respekterar för hans stora och gagnande verksamhet i tullfrågan, en verksamhet, som icke nog kan prisas, men sanningen framför allt, och här har han enligt mitt förmenande i två afseenden orätt. Det ena att han vill påstå, lika med åtskilliga andra talare under loppet af diskussionen i denna fråga, att lysoljor nyttjas i vida större mängd, per person räknadt, hos de förmögne än hos de mindre bemedlade. Detta anser jag origtigt. Om också detta är förhållandet, när man beräknar oljeförbrukningen i den rikes och den fattiges hus per person, så är dock denna beräkning per person mycket ofullständig. I de fattiges hushåll är det kanske af tio personer blott två eller tre, som behöfva för sin del utföra arbete vid lampsken under vinterns långa timmar, medan de öfrige utgöras af barn och orkeslöse gamle. Det är således origtigt att räkna per person. Ville man deremot göra det efter arbetarefamilj, så skulle man få se, att förbrukningen af fotogén i de fattiges hem är mycket större, än man vill låta påskina. För det andra hade herr Reuterswärd orätt deri, att han sade, att det här vore fråga om en så liten lindring genom tullens borttagande, att det icke kunde märkas för den, som kanske köper fotogén quarters- eller litervis. Jag tror att många med mig bruka taga hem fatvis och utminutera det till sina underhafvande litervis. Den, som är samvetsgrann, tager icke mer än han gifvit ut och ser väl till att den skattelindring, som här skulle ifrågakomma, äfven tillgodokommer den, som köper lysoljor.

Här har en talare från Stockholms län sagt, att man skall skydda de näringar inom landet, som behandla dessa lysoljor; men, mine herrar, för det första äro de delegare, som skulle träffas af denna skattefrihet, så försvinnande få mot den million arbetare, i hvilkas fattiga hem dessa lampor brinna under vintern kanske sex à åtta timmar om dygnet. Det andra och viktigaste skälet, hvarför jag måste bibehålla min åsigt om lämpligheten af skattefrihet för lysoljor — och det jag lägger mina meningsfränder på hjertat — är dock den *politiska* sidan af saken, som är af djup och stor betydelse. Det vore önskligt om svenska folket, det må stå öfver eller under strecket, finge se att vi icke endast vilja trycka det med skatter och pålagor utan ock vilja dess väl; och, mine herrar! varen öfvertygade, att denna lättnad, som dock är en lättnad på en half million, som kommer folket till godo, icke är så liten.

Herr Casparsson anmärkte, att han icke vore viss om statens inkomster af tullarne kunde bära sådana lättnader för de mindre bemedlade. Jag vill våga ett vad med herr Casparsson, att på grund af de tullar, vi redan beslutit, 4 à 5 millioner högre inkomst ovilkorligen kommer att tillflyta statskassan. Jag har tagit så litet för att icke förlora vadet. Ville man beräkna efter den förutvarande importen, hvilket jag redan förut förklarar vara origtigt, skulle man få än högre siffror. Ömmande för den fattiges rätt och bästa, ber jag ännu en gång på det varmaste, att kammaren måtte afslå denna tull.

*Tullfrihet
för lysoljor,
(Forts.)*

Herr Bexell: Hade kaffetullen gått igenom i Andra Kammaren, så hade jag möjligen varit med om att äfven nedsätta tullen på lysoljor, men jag fruktar för, att om vi nu taga bort lysoljetullen, så är det många som skola anse, att dermed gifvits vederlag nog och att då ingen nedsättning i kaffetullen bör ske. Jag anser därför, att vi icke böra taga bort tullen på lysoljor, i synnerhet då inom landet finnas fabriker, som deraf blifva lidande.

Den siste ärade talaren sade, att det skulle vara en lättnad på en half million för de fattige, men jag tror icke, att det för dem gör mer än 150,000 kronor, då de relativt använda så litet deraf. Jag anser därför att vi, som vilja hafva nedsättning i kaffetullen genom den gemensamma voteringen, icke böra taga bort denna tull, hvarför jag kommer att rösta för utskottets förslag.

Herr Wærn: De skäl, som blifvit anförda för bibehållande af denna tull, voro, att den var så ringa, att den skulle stanna hos mellanhänderna. Nu skall jag tala om den erfarenhet jag har såsom arbetsgifvare. Jag är delegare i en fabrik med några hundra arbetare. Vi hafva en handelsbod, derifrån vi sälja äfven lysoljor. Så kommo arbetarne till oss och sade: "Vi tro, att vi få billigare, om vi toge från staden; vi vilja bilda en konsumtionsförening och köpa hvar vi få billigaste pris." Så gick det en tid, men sedan kommo deras hustrur och sade: "Det var så bra, när vi fingo välja våra varor och se huru de sågo ut: vi vilja återgå till herrarne." Om de nu köpa i den bod, vi hafva, eller i en bod i närheten, så är jag fullt öfvertygad och kan med visshet säga, att dessa arbetare utan tvifvel komma att gå till den ena efter den andra och fråga, hvar priset är billigast. Det är otänkbart att de icke skulle göra så, äfven i fråga om lysoljor; och tro icke herrarne att konkurrensen bland landthandlandena är så stor, att de ju icke skulle sälja till det billigaste priset. — Så går det till på landet, men jag skall taga ett exempel äfven från Stockholm. Om en arbetare, som icke känner någon här, går in i en bod, hvilken som helst, och köper, kan han blifva uppskörtad, men den, som är omtänksam och vill köpa billigt, den slår sig i hop med sina kamrater och hör sig för. Och att tänka sig att det icke skulle blifva en konkurrens, så att priset icke nedsattes, om flere slå sig i hop, så att nedsättningen komme konsumtionen till godo, det kan jag icke inse vara annat än fantasier. Det kan inträffa ett eller annat undantag, men i allmänhet gör konkurrensen, att man säljer så billigt som möjligt.

Ett annat skäl, som anfördes, var, att det gör så litet. Det är en så liten quantitet som den fattige köper, men så snart som den fattige får billigare pris, köper han mera af det nödvändiga lysämnet, och blir nedsättningen i tullafgiften för honom en stor fördel. Den omständighet, att arbetarne få sitta vid otillräcklig upplysning med små lampor utan glas, synes mig vara ett synnerligen talande skäl för att vi böra göra lysmaterialet billigare.

Det tredje skälet var, att tullens borttagande skulle ruinera några fabriker, som rektifiera olja. Detta arbete är dock en simpel sak.

Skall Sverige aldrig komma så långt, att vi kunna göra det-samma som andra länder utan att behöfva frukta att konkurrensen skall för oss blifva ruinerande. Kan det vara tänkbart, att i hela den öfriga verlden man skall kunna göra det utan att blifva ruinerad utom här? Det finnes hundratals industrier, som måste tillverka på produktionsorten, men här skulle en så simpel industri blifva ruine-rad, om den icke får skydd. Den måste komma ut med det, om den skötes med någon omtanke. Jag kan således icke se något hinder för att bereda arbetsklassen denna lättnad. Hvad angår utfallet af den gemensamma voteringen om kaffet, så är det ytterst osäkert, och jag lemnar det derhän. Jag anser det bättre att, om man kan nedsätta tullen på lysoljor, rösta därför än att säga att, om vi icke få en annan artikel nedsatt, så kunna vi taga denna. Jag yrkar fort-farande bifall.

*Tullfrihet
för lysoljor.
(Forts.)*

Herr Anderson, Albert: Då jag i fråga om kaffetullen mot-satte mig den föreslagna betydliga nedsättningen i densamma, hvilken nedsättning skulle uppgå till öfver två millioner kronor, så skedde detta till en del därför, att jag icke kunde få utredt, huru stora in-komster, man skulle få af de skyddstullar, som Riksdagen har an-tagit, och att jag icke kunde ega visshet om, att statsverket kunde undvara denna inkomst, men det skedde också därför, att då det är känt, att kaffe på många ställen begagnas till öfverdrift, jag icke ville vara med om att genom en nedsättning i tullen bereda tillfälle att öka missbruket af kaffe. Hvad nu lysoljor beträffar, så eger med dessa ett annat förhållande rum i så måtto, att tullen på lysoljor för 1886 endast uppgick till något öfver 500,000 kr. Beloppet af denna tull är så litet, att jag därför icke tvekar att vara med om att bort-taga densamma. — Det finnes för mig äfven andra skäl att göra detta, skäl, som af föregående talare redan anförts och hvilka jag sammanfattar helt kort deri, att jag vill göra detta lysämne, som för den civiliserade människan är nödvändigt, så billigt som möjligt.

Jag förenar mig därför med dem, som yrka tullfrihet på lys-oljor.

Herr Casparsson: Med anledning af friherre Klinckowströms offentligt gjorda erbjudande till mig att ingå ett vad har jag endast att lika offentligt svara, att jag aldrig ingår vad och att jag icke, sedan jag var skolpojke, har gjort det. Skilnaden oss emellan är för öfrigt, att han vill nedsätta tullen på *både* kaffe och lysoljor, och jag endast på endera.

Herr Reuterswärd: Det är endast mot herr Wærn jag vill yttra några ord. Han sade, att det icke kunde komma i fråga, att den svenska allmänheten vore så enfaldig, att den icke vid sina inköp såge till, hvarest den kunde få varorna billigast. Ja, så kan man visserligen säga då det gäller stadssamhällena, men det kan jag för-säkra, att på landsbygden, der det visserligen kan finnas många landt-handlande inom samma kommun, om dessa blott kunna komma öfver-

*Tullfrihet
för lysoljor.
(Forts.)*

ens om samma pris på kaffe och socker, hvilket är det första folket frågar efter, så köper hvar och en allting på närmaste håll.

Jag skall vidare åberopa hvad jag för några år sedan såg i en tidning och äfven en gång förut anført. Jag brukar icke begagna mig af urklipp ur tidningarna såsom stöd för mina åsigtter, men den gången gjorde jag det. Det var ett urklipp ur en göteborgstidning. Notisen afsåg, om jag icke misstager mig, att bevisa, huruledes inom sjelfva Göteborg prisen varierade i bodarne, och härför åberopades, detta minnes jag med säkerhet, att socker och kaffe voro lika dyra öfver allt, men att i Majorna, der den fattigaste befolkningen bor, prisen voro 10, 20—25 procent högre än inne i staden. Detta måtte väl bättre än något annat bevisa, att handlandena, med all aktning för dem i öfrigt, när de se sig hafva att göra med mindre erfarne köpare, så begagna de sig af tillfället, och det göra de sig icke samvete af.

Det är min öfvertygelse, att effekten blir densamma med afseende på dessa lysoljor. I Stockholm och öfriga städer är det väl möjligt, att den stora allmänheten får någon nytta af denna tullnedsättning af ett par lumpna ören per kanna, men på landet få de det icke. Det är icke med minuthandeln som med grosshandeln, der man rör sig med stora partier och nöjer sig med en viss måttlig köpmannavinst, men så gör icke minuthandlanden, han tager det mesta möjliga, och när han råkar en enfaldig köpare, begagnar han tillfället att göra sig en ytterligare vinst. Och enfaldiga köpare finnas det godt om, ty den stora allmänheten kan ej följa med prisnoteringarna i tidningarna och på börserna. Derför blir den åtskilligt beskattad i handeln, men dem, som pålägga denna beskattning, komma herrar frihandlare icke åt, och derför hör man här aldrig talas om, hvilka de äro, som taga den största vinsten. Jo, det är mellanhänderna eller köpmännen. Producenten får ofta icke ens tillverkningskostnaden för sin vara betald, utan mellanhanden tager allt. Är man då så olycklig, att man behöfver flera mellanhänder, t. ex. en i Sverige, en i England och en i Amerika, såsom vi, när vi skola sälja vårt jern, då kan jag försäkra herrarne, att det icke finnes ett öre kvar af vinsten för producenten.

Det är icke värdt att tala om, att den stora allmänheten skall kunna bedöma varornas värde lika bra som herr Wærn, som sjelf varit köpman och kanske ännu är det, och hvilken åtminstone såsom chef för kommerskollegium bör hafva reda på köpmannaförhållanden.

Jag har velat nämna detta, derför att sådana skäl, som herr Wærn anført, åtminstone icke inverka på mig.

Herr Bäckström: Af senare tidens importartiklar hit till vårt land vet jag icke någon, som spridt så mycken glädje och trefnad i fattigmans hem, som just lysoljor, ty huru var det förut med deras lyse? Jo, dertill fingo de begagna eldbrasar, stickor och bloss. När man nu kan bereda de fattige en lättnad, så kan det väl icke vara

skäl att undandraga sig att göra det, i synnerhet när staten icke behöfver inkomsten af denna tullsats.

Jag yrkar därför bifall till befrielse för lysoljorna från tull.

*Tullfrihet
för lysoljor.
(Forts.)*

Herr Lundin: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga och gör det med en viss tvekan, emedan de med mig liktänkande redan anfört allt hvad i ämnet behöfver sägas. Senast i går röstade jag för kaffetullens nedsättande och anser denna fråga vara en konsekvens af den förra, hvarför jag äfven nu kommer att rösta för tullfrihet å lysoljorna. Här har talats om de föreslagna tullarnes sammanhang och beroende af det nya tullsystemet, men jag anser, att man endast bör hålla sig till det ämne, som i hvarje punkt är i fråga. På den grund får jag säga, att jag tror att denna tull är af den beskaffenhet, att det skall väcka stort vemod hos den stora befolkningen, om det föreslagna borttagandet af densamma ej bifalles. Jag vill ej vara med om något sådant och ej heller om den mening, utskottet i detta fall yttrat, utan man bör se hvarje sak från dess rätta synpunkt. Lysolja är ett ämne, som icke kan undvaras i fattigmans hus, och om äfven tullens borttagande ej medför någon större besparing för hvarje fattig arbetare, så är det ju många husbönder, som kostnadsfritt lemna sina arbetare lysolja, för dem kan frågan vara af ingen betydelse, men för dem, som sjelfva skola betala, är det ju en stor fördel.

Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herr Unger, Magnus: Jag vill icke yttra mig om hvad, efter mitt förmenande, denna tull skall hafva för inverkan å den fattiges eller den rikes lefnadsförhållanden, den gör säkerligen mycket litet för båda — utan jag vill endast med erinran derom, att här icke är fråga om att pålägga någon ny tull, utan att behålla en, som redan finnes, till kammaren vördsamt hemställa, huru vida det skulle vara ur statsfinansiell synpunkt klokt att nu afslå utskottets framställning, innan man vet, huru det går med kaffetullen. Det torde hända, att, om nedsättningen i kaffetullen går igenom, kammaren gerna skulle vilja hafva sin rösträtt kvar i denna punkt. Kanske det då vore godt att hafva kvar den halfva million, som tullen å lysoljor inbringar. Det kan ju icke skada, att nu, när vi veta, att Andra Kammaren afslagit utskottets hemställan, här bifalla den för att hafva handlingsfrihet, sedan Riksdagen fattat beslut angående kaffetullen. Jag yrkar därför bifall.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att beträffande förevarande punkt yrkats, dels att utskottets deri gjorda hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr *Wærn*, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, ville besluta, att lysoljor skulle vara fria från tull.

Derefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på antagande af herr *Wærns* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 104 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och besluter, att lysoljor skola vara fria från tull.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 39;
Nej — 43.

105—108 punkterna.

Biföllos.

109 punkten.

*Förhöjd
tull å
torkade
plommon.*

Herr Björnstjerna: Jag har begärt ordet icke för att motsätta mig den föreslagna förhöjningen i tullen på plommon, men då jag finner att utskottet vid denna förhöjning har fäst en särdeles stor vikt i förhoppning att derigenom få en utväg att underhandla med Frankrike och kunna utverka vissa ändringar i vår traktat med samma land, ber jag att få påpeka ett icke oväsentligt misstag, som utskottet begått i sin motivering. Utskottet säger: "Näst bränvin af vindrufvor och vin äro plommon jemte oljekakor den franska produkt, som i största mängd hit införes." Utskottet har här begått samma misstag, som en enskild motionär för ett par år sedan gjorde, nemligen att endast taga i betraktande den sjövägen, direkt från Frankrike kommande införsel, som återfinnes i kommerskollegii berättelser, men har icke betänkt, att af de dyrbarare franska fabriks- och lyxartiklarne kommer endast obetydligt direkt sjövägen, utan det allra mesta kommer landvägen, särskildt öfver Lübeck, men äfven ganska mycket öfver Danmark, särdeles under vintern, eller på andra vägar. Dessa artiklar komma således icke in på de statistiska tabellerna, såsom införda från Frankrike, utan såsom från Lübeck, Danmark o. s. v. Jag

skall be att få läsa upp några få siffror, hvilka jag här i samma fråga år 1886 anförde för att visa, att den verkliga införseln från Frankrike är mycket betydligare, än som synes af kommerskollegii berättelser. Jag skall endast taga *några* artiklar bland de företrädesvis franska, af hvilka införseln öfver Lübeck varit betydligare än den af plommon från Frankrike och således går till mer än 464,000 kronors värde. Man finner då bland artiklar, införda ensamt från Lübeck, men som sannolikt äro till stor eller största delen franska, artiklarne:

Väfnader, helsiden.....	1,514,000	kronor.
" halsiden.....	774,000	"
" bomulls.....	2,239,000	"
Band: silkessammets, helsiden och andra slag	1,156,000	"
Galanteri- och bijouterivaror.....	426,000	"
Spetsar.....	496,000	"
Skodon.....	513,000	"
Plymer.....	471,000	"
Silke.....	595,000	"

Man borde häraf kunna draga den slutsatsen, att plommonen alls icke spela den viktiga rol, som utskottet föreställt sig, i vår handel med Frankrike, utan att det finnes flere andra artiklar, som utskottet icke uppräknat, hvilka äro af mycket större vikt.

Jag har ansett lämpligt fästa kammarens uppmärksamhet på detta förhållande, icke därför att jag föreställer mig, att, så framt den föreslagna tullsatsen antages, och utrikesdepartementet skulle komma att underhandla med den franska regeringen angående den af utskottet ifrågasatta ändringen i traktaten, Utrikesdepartementet skulle bita på den krok, som utskottet här lagt fram, och bygga sin framställning i ämnet på den felaktiga beräkning utskottet uppgjort — departementet lär nog se sig bättre för — men jag har i alla fall ansett det vara lämpligt att framhålla denna omständighet.

Jag har icke något yrkande.

Herr Reuterswärd: Jag kan försäkra, att det icke varit utskottets mening att lägga ut någon krok för utrikesdepartementet. Vi hafva följt de statistiska uppgifterna och om vi då icke kunnat skilja hvad som inkommit direkt sjöledes eller på annat sätt, må det ursäktas oss. Och jag vill påstå, att det varit utskottet omöjligt att så genomtränga alla förhållanden, som man här synes fordra. Vi hafva följt de källor, som varit tillgängliga och i allmänhet begagnas. Om man här anser att utskottets motivering icke håller streck, så vill jag, sedan jag fått kännedom derom, gerna erkänna, att ett misstag blifvit begånget, men framställningen har icke skett för att missleda Riksdagen.

Det är emellertid ett faktum, att en ganska betydlig införsel af denna vara egt rum, och utskottet har sagt, att då det står Riksdagen öppet, så kunde det vara skäl att höja tullsatsen för denna artikel, för att kunna få tillfälle att erbjuda Frankrike nedsättning i denna och på det sättet på underhandlingens väg kunna erhålla en önskvärd

*Förhöjd
tull å
torkade
plommon.*
(Forts.)

*Förhöjd
tull å
torkade
plommon.
(Forts.)*

förändring i den franska handelstraktaten tidigare än denna traktat går till ända.

Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Wærn: Jag skall icke ingå på någon kritik af utskottets hemställan eller tillåta mig tadla, att det framlagt sina motiv, och icke heller göra något yrkande, men då herr Björnstjerna har velat framställa för herrarne, huru ringa utsigterna äro att genom underhandling vinna någon ändring i den franska handelstraktaten, så har jag icke velat lemna honom ensam dervid, utan velat fästa uppmärksamheten på ett annat viktigt förhållande, som jag fruktar lägger största bindret i vägen för underhandlingarna. Förhållandet är nemligen, att Frankrike har i den mängd handelstraktater, som det afslutat, intagit en klausul, hvarigenom det förbehåller sig att blifva behandladt som den mest gynnade nation och förbinder sig att på samma sätt behandla den andra traktatsmagten. Om således Frankrike skulle vilja mot Sverige göra någon modifikation i sina tullsatser, så måste det göra detsamma mot alla andra och afstå detsamma åt alla. Men då så är förhållandet, så fordrar ock konsekvensen, att det icke afstår från en fördel, som det för någon orsak vunnit i ett annat land, så vida det icke är beredt att afstå från liknande fördel i andra länder, med hvilka det afslutat traktater; och därför tror jag, att det icke är synnerligen villigt att göra någon sådan modifikation.

När man dertill ihågkommer, att, när den senaste traktaten afslöts, underhandlingarna flera gånger uppskötos i månader, därför att Frankrike hade svårt att bestämma sig, så tror jag icke att det är stor utsigt för att Frankrike nu skulle göra ändring i traktaten med en magt, då det endast återstår fyra år, tills det måste taga rätt många af traktaterna i öfvervägande, utan sannolikt kommer det att afvakta den tidpunkten.

Jag tror icke för min del att denna fråga är af någon vikt. Då emellertid det anses så af det parti, som bevillningsutskottet representerar, skall jag ej göra något yrkande i motsatt riktning.

Herr Reuterswärd: Då intet yrkande är gjordt i denna sak, kunde det vara öfverflödigt att vidare yttra sig i saken, men jag kan aldrig föreställa mig, att 18 § i traktaten skulle vara en död bokstaf. Den innehåller ganska tydligt, att om under traktatstiden de respektive länderna skulle finna skäl till ändring eller jemkning i traktaten, så skall det vara tillåtet att på diplomatisk väg underhandla derom. Huru denna sak kan komma att slå sig ut, kan jag ej förutspå, men jag föreställer mig att med en välsinnad regering, som har beaktat att innevarande Riksdag slagit in på en annan handelspolitik än förr, det dock skulle kunna vara möjligt. Att Frankrike möjligen begär någon ersättning för sin eftergift, finner jag helt naturligt. Äfven om skadan för dem genom tulls åsättande å hit införda maskinerier och redskap icke har någon nämnvärd betydelse, är det dock fördelaktigt, att vi kunna säga, här erbjuda vi Eder fullt vederlag. Jag vet väl, att den skrifvelse Riksdagen i samma fråga aflät 1886 ännu

ligger eller åtminstone vid Riksdagens början låg i papperskorgen, men när nu Riksdagen förklarar sig önska tullar och för sin del beslutat sådana, så kan det vara någon förhoppning, att af skrivelsen skall följa någon åtgärd, hvilket hittills icke varit förhållandet, mig veterligen.

Jag anser därför, att denna punkt är ganska viktig, och tror, att vi böra bifalla hvad utskottet föreslagit.

Friherre Klinckowström: Jag har den lyckan att i denna punkt helt och hållet dela de åsikter, som herr Reuterswärd uttalat. Vi kunna verkligen försöka att få den för oss så viktiga punkten om maskinerier ändrad i den franska handelstraktaten genom att försöka bjuda Frankrike på torkade plommon. Huru det lyckas, lemnar jag derhän. Med den skickliga diplomatiska corps, som Sverige eger, lider det intet tvifvel, att den skall göra sitt möjligaste bästa, för att gynna denna fråga, som är ett vitalintresse för våra mekaniska verkstäder.

Det är icke tullpolitikens annaler obekant, att sådana partiella vidtalanden från den ena magten till den andra, sedan tarifftraktat blifvit uppgjord, hafva lyckats. Jag vill blott nämna ett exempel bland de många, nemligen när Tyskland skulle öka sin tull på råg. Oförsigtigtvis hade i den mellan Tyskland och Spanien uppgjorda tarifftraktaten inlutit en bestämmelse, att råg i Tyskland skulle hafva en viss tull, eller kanske den skulle vara tullfri, jag kan ej nu med bestämdhet säga hvilketdera, men säkert är, att denna bestämmelse var ett hinder för åsättande af den tull på importerad råg, som Tyskland ansåg vara af stort värde för sig. Tyskland begärde, att denna bestämmelse skulle ändras och vann sitt mål, ehuru med uppoffring beträffande någon annan artikel. Med ett ord förändringen skedde, och den stora förändringen i tullpolitiken rörande spannmål och mjöl kunde derigenom för Tyskland genomföras.

Jag skulle kunna anföra flera exempel, men der jag tagit min visdom i denna punkt, der kunna ock de af herrarne, som behaga, finna många flera exempel, och det är i Allgemeines Deutsches Handels Archiv, som gifves ut under tyska regeringens auspicier och innehåller alla på tullområdet viktiga frågor i hela världen.

Jag tror således att vi med godt hjerta kunna öka tullen på plommon till 50 öre, ty de, som i sanitärt hänseende behöfva plommon, kunna lika gerna taga en matsked olja med varmt vatten och fint stött salt.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

110 punkten.

Herr Forssman: Såsom jag i en afgifven reservation tillåtit mig omförmåla, har utskottet här slagit in på en principiellt ny väg så till vida, att utskottet föreslagit olika tullsatser för en och samma vara

*Tull å
potates.
(Forts.)*

under olika tider af året. När man inlåter sig på en alldeles ny princip för tullsättning, anser jag, att man dertill bör hafva fullt giltiga skäl, men jag kan icke erkänna, att de skäl, som här framlagts, äro giltiga. Om vi se på den införselsstatistik, som utskottet meddelat, så har icke i allmänhet införseln af potates varit särdeles betydlig. Den har under åren 1886 och 1887 utgjort i medeltal 51,800 hektoliter, hvilket gör ungefär 3 millioner kilogram. Men huru mycket af denna införsel, som utgöres af sådan tidigare potates, hvars införsel utskottet genom den högre tullen velat förekomma, kan man icke veta. Det är mycket möjligt, att endast en högst ringa del af denna införsel utgöres af sådan tidigare potates, och det är till och med troligt. En stor del utgöres nog af utsädespotates, som åtskilliga potatesodlare behöfva, för att förbättra sin potatesgröda.

Men utom den principiella betänklighet, jag hyser mot en sådan tullsättning, tror jag äfven, att mycket stora och beaktansvärda olägenheter kunna uppstå af den höga tull, som skulle gälla under månaderna mars till och med augusti; och jag har tillåtit mig att i detta afseende erinra, att det under vissa år varit nödvändigt att importera potates dels för konsumtion, då skörden inom landet varit dålig, och dels för utsäde. Den skada, som på dylikt sätt under ett enda år skulle tillfogas odlare och konsumenter af potates, om de vore tvungna att importera och finge betala en tull af 1 krona 50 öre för 100 kilogram, skulle säkerligen vara många gånger större, än den, som tillskyndas dem i vanliga fall derigenom, att något obetydligt parti tidigare potates kommer in i landet. Man äfventyrar sålunda, efter mitt förmenande, att på ett år förlora lika mycket som man kunde vinna på tio till tjugu år, och det kan icke förnekas, att sådant måste väcka mindre behagliga känslor hos den allmänhet, som såge sig nödsakad att underkasta sig denna tullbeskattning.

För öfrigt, hvilken skulle hafva fördel af denna höga tull under våren och sommaren? Jo, odlarne af tidig potates. Tullen har kommit till, för att förskaffa dem fördel. Hvilka äro de, som odla sådan tidig potates? Det är, skulle jag tro, till största delen trädgårdsmästare här i Stockholm och i de större städerna. Att denna tull under sådana omständigheter kan vara till fördel för de egentliga landtbrukarne, tillåter jag mig betvifla. När således olägenheterna jemte de principiella oegentligheterna äro så stora, kan jag alls icke vara med om denna olika tull under olika årstider, utan tillåter mig yrka, att den föredragna punkten må erhålla följande lydelse: *att å potates, äfven krossad eller rifven, måtte sättas en tull af 50 öre för 100 kilogram.*

Friherre Klinckowström: Lika med den siste talaren anser jag det verkligen vara rättigare att hafva en tull på en vara, än att sätta flere tullar på samma vara, olika för olika perioder af året. Jag tänker dervid verkligen med miskund på den stackars tullpersonalen, som skulle få ett ökad besvär med att nödgas gå till almanackan beständigt. Men i min hemtrakt odlar man mycket potates,

särskildt i Färentuna härad. Man kommer der i allmänhet icke att lida af tullen. Man har der tidig potates och den betalar sig mycket bra. Vi, som uppdrifva sådan i orangerier, få ända till tre kronor kappen, men ändå bär sig icke denna potatesodling. Genom en måttlig tull skulle man nu kunna hindra, att tysk potates föres in i landet tidigare än vi få vår potates färdig, hvarigenom skulle beredas oss möjlighet att få sälja vår potates. Den tyska potatesen kommer in i stora prämlaster och fartygslaster och säljes några veckor tidigare, än vi kunna sälja vår potates. Vi kunna nu göra med denna potates, såsom vi förut gjort med trädgårdsfrukter. Redan för två år sedan satte vi tull på sådana. Hvad blef följden deraf? Visst icke några ökade pris här i Stockholm på äpplen och päron. Jag säljer ganska mycket sådan frukt hit till Stockholm, och priset har icke, mig veterligt, höjt sig, men deremot hafva vi marknaden bevarad och behöfva icke taga hem vår frukt igen två, tre gånger å rad. Det är derföre jag önskar tull på varan, men denna tull kommer icke att för konsumenten höja priset. Då jag nu icke kan förlika mig med den ovanliga inrättningen, att för samma artikel skall finnas olika tull för olika tider på året — jag finner det vara en mycket misslyckad invention af bevillningsutskottet, — så tyckes mig, att vi till en början icke borde gå högre, än till 50 öre för 100 kilogram. Se vi sedan af erfarenheten, att denna tull icke räcker till, så är ju intet som hindrar oss, att ändra tullsatsen, ty under det nya systemet hafva vi, gudskelof, råkat ur den snara, som herrar frihandlare slagit om våra hufvuden, att när vi en gång fått en tulltaxa, så skulle vi icke rubba den, ty det kunde förstöra spekulationen. Men nu har senare års erfarenhet visat, att alla tulltaxor äro rörliga och förändras efter näringarnes behof af skydd i de länder, der skyddstullsystemet blifvit antaget, hvilket numera, gudskelof, är förhållandet i nästan alla länder utom *ett*. Jag hör herr Wærn säga, att detta enda land är så mycket större. Han har äfven deri orätt. Han menar naturligtvis *England*, men det består af två delar: moderlandet och kolonierna. Moderlandet är en försvinnande del, hvad befolkningen beträffar, mot kolonierna. De äro åtta till nio gånger folkrikare än moderlandet. Hur gör nu *England*? Vore de magtegende der så fullfjädrade frihandlare, som dessa två, hvilka sitta här bredvid mig, herrar Wærn och Benich, och äfven herr Forssell, då skulle de säga: vi skola hafva frihandel öfverallt i våra kolonier, men nej, *England* har i sina kolonier skyhöga både lifsmedelstullar och andra tullar, men moderlandet är fritt i allmänhet, utom i fråga om åtskilliga konsumtionsartiklar, men der äro tullarne också ofantligt mycket högre, så att de blifva frukt-bärande. Det är således alldeles gifvet, att världen har kommit ifrån de olyckliga frihandelsidéerna och till skyddsidéerna, och numera är det blott de vildaste folken, som hylla frihandelsidéerna, sedan lyckligtvis Sverige, som ju skall räknas såsom ett civiliseradt land, hunnit göra sig fritt, åtminstone till hälften, från de bojor, som frihandlarne hafva slagit om våra näringar och vår industri. Jag yrkar en tull af 50 öre å 100 kilogram hela året om.

*Tull å
potates.
(Forts.)*

Tull å
potates.
(Forts.)

Herr Almén: Jag hade icke ämnat yttra mig i frågan, då jag för min del varit mest hugad att yrka afslag på alla tullar på fattigmans föda, men då en sådan åsigt här icke vinner något gehör, hemställer jag till dem, som vilja hafva tull på potates, att de måste taga i betraktande, att potates är en mycket nyttig föda, som man icke anser sig kunna undvara ens under sommaren på fängelser och sjukhus. Man tror sig dermed hafva fått bugt på den svåra sjukdomen skörbjugg, som förr icke var sällsynt på våra fängelser. Jag har varit med om att uppgöra afspisningsstater för armén, för hospital och sjukhus och dervid har jag funnit, att potatesen redan nu vid årsleveranser betingar ett högt pris, ända till 5 å 6 kronor tunnannan. Afven i utspisningsstaten för de värnpligtige under dessas öfningar är priset för potates beräknadt ganska högt. Vi försökte i den militära helsovårdskomité, der jag var ledamot, att göra upp en duglig matsedel med undvikande af potates under två till tre månader af sommaren, för att derigenom slippa denna varas fördyrande under den öfriga delen af året. Jag gjorde mig då underrättad om priset på andra födoämnen, som kunde ersätta potatesen, och fann, att vinsten af ett sådant utbyte skulle blifvit icke så ringa, men å andra sidan sades, att vårt folk är så vant vid potates, att det skulle väcka stort missnöje, om manskapet icke finge potates äfven under sommaren. Då så är förhållandet, och då det icke kan undvikas, att potatesen under sommaren blir mycket dyr, så hafva likväl leverantörerna hittills vågat åtaga sig leveranser äfven under denna årstid af potates, ty de hafva litat på, att duger icke den svenska varan, så kunna vi ändå fullgöra vår leverans med utländsk. Sätta vi nu en hög tull på denna vara, så blifver följden, att priset under sommaren blir oskäligt högt. Då dertill komma de stora olägenheter, som, enligt hvad andre talare framhållit, måste uppstå af olika tullar på samma vara under olika årstider, så synes mig, att äfven de ifrigaste tullvänner gerna kunde vara nöjda med en mindre tull hela året om. Jag instämmer i det fallet med friherre Klinckowström. Jag skall icke yrka afslag, men om någon annan gör det, skall jag rösta derför. Den ringa del färsk potates, som vi införa under sommaren, innan vi ännu hunnit producera ny vara, är en bagatell mot det stora hela och den import af gammal vara, som undantagsvis ifrågakommer på försommaren sådana år, då duglig vara ej finnes inom eget land.

Herr Wærn: Jag är icke af skiljaktig åsigt med de föregående talarne i afseende på olämpligheten af olika tullar på potates för olika tider af året, men orsaken, hvarför jag begärt ordet är den, att jag skulle anse det besynnerligt och olämpligt, om icke en enda röst här höjde sig för afslag å tull på fattigmans föda, såsom potates i allmänhet är. Jag yrkar derför afslag å den här ifrågavarande tullen.

Herr Reuterswård: Jag måste öppet erkänna, att detta förslag om olika tullsatser under olika årstider icke är mitt, och jag minnes

*Tull å
potates.
(Forts.)*

knappast, hvarifrån det kommit, men orsaken var den, att man yrkat en ganska hög tull på potates, nemligen 1 krona 50 öre hela året om. Det ansågo vi moderata protektionister vara alldeles för högt, och vi vederlades dermed, att det är för högt viss tid på året, men deremot icke andra tider. Då upplystes det, att för garnisonsregementena i Stockholm och för bevärigen under dess exercis uppgjordes leveranskontrakt tidigt på året med leverantörerna, som hemtade sin potates från utlandet, och när den svenska potatesen var färdig och kunde komma i marknaden, så var behofvet upprymdt. Då tyckte man, att det är ganska hårdt, att när man vill sälja sin potates här i landet till samma pris, som utländingen, den svenska potatesen här icke skall kunna få afsättning, utan att man måste nedgå till ett pris, som oftast är oerhördt lågt. Ja, det har varit så lågt, att jag har hört sägas, och jag är öfvertygad om riktigheten deraf, att man fått betala två tunnor potates för en tunna makadamiseringssten, afsedd för vägfyllning. Då tyckte man, att det gick nästan långt, när en svensk vara, som kostar ganska mycket att producera, skulle genom den utländska konkurrensen så falla i pris, att det blefve omöjligt att med någon fördel odla densamma. Det har varit skälet; man har velat bevara den svenska marknaden åt de svenska jordbrukarne, äfven de som odla potates. Vi hafva stora sträckor i vårt land, hvilkas hufvudprodukt är potates. Så är förhållandet med Gotland, Öland, Halland och en del af Småland, hvarest jorden är af den beskaffenhet, att den delvis knappast kan med fördel frambringa någon annan produkt än potates, och när denna vara nu gått ned till ett pris af två kronor och derunder, — den transporteras då kanske en eller annan mil — så torde herrarne finna, att det är en berättigad klagan, när man säger: skola vi icke kunna få sälja en produkt, som vi hafva till öfverflöd här i landet, derföre, att spekulanterna uppköpa densamma i utlandet och trycka ned priset så, att den svenska varan icke blir säljbar. Här har yrkats afslag å utskottets betänkande. Det yrkandet hoppas jag att denna kammare icke bifaller. Men här har äfven yrkats af våra meningsfränder, att man icke skulle taga högre tull än 50 öre för 100 kilogram. Det är visserligen lågt, men för min del säger jag, att man kan ju försöka dermed. Är det tillräckligt för att vi skola den tid på året, då vi kunna leverera potates, få sälja den, så kan man ju åtnöjas dermed. Det är jordbrukarens ovilkorliga rättighet att få sälja sin vara, ty skall han skatta till stat och sin kommun, så har han också rättighet att få åtminstone något företräde framför utländingen då han utbjuder sin vara till försäljning. Jag skall, för min del, icke hafva något emot, om herrarne förena sig om det förslag, som blifvit väckt af herr Forssman, att åsätta potates en tull af 50 öre för 100 kilogram hela året om.

Herr Bexell:

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt, hvars

godkännande i oförändradt skick icke blifvit af någon bland kammarens ledamöter begärddt, yrkats dels, af herr *Forssman*, att utskottets i punkten gjorda hemställan skulle bifallas på det sätt, att å potates, äfven krossad eller rifven, sattes en tull af 50 öre för 100 kilogram, dels, af herr *Bexell*, lika med herr *Forssman*, endast med den skilnad, att tullsatsen skulle bestämmas till en krona, dels ock slutligen att utskottets hemställan skulle afslås.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i punkten hemställt samt vidare på hvardera af nyssnämnda tre yrkanden; och förklarades propositionen på antagande af herr *Forssmans* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

111 punkten.

Bifölls.

Tull å saft.

112 punkten.

Herr *Bennich*: Enligt hvad jag inhemtat af vederbörande tullförvaltningar, äro de bär- och fruktsafter, som införas, till största delen osockrade och användas af sockerbagare och andra, som sedermera bereda dem för konsumtion med tillsats af socker och andra ämnen; den minsta qvantiteten af den inkommande saften är sockrad. Jag hemställer derföre, om icke kammaren skulle finna det rättvist och lämpligt, att för osockrad saft bibehålla den nuvarande tullsatsen, men för den sockrade saften bestämma den tull, som utskottet föreslagit. Det kan ju icke finnas något skäl, att på osockrad saft lägga en högre tull än den, som är stadgad för vin, hvilket ju är en långt ädlare vara än fruktsaft.

Herr *Reuterswärd*: Här har utskottet försökt, att icke stöta på patrull. Utskottet har icke velat råka ut för den anmärkningen från tullstyrelsens sida, att man försvårat behandlingen i afseende på denna vara, så att man skulle behöfva draga korken ur hvarje butelj för att undersöka om saften vore sockrad eller osockrad. Det är detta man velat undvika och sökt genom att taga en medelsiffra åstadkomma lättnad vid tullbehandlingen. Vilja herrarne dock göra en sådan skilnad, som herr *Bennich* föreslagit, så har jag ingenting deremot. Ehuru jag icke är hemma i kokkonsten, tror jag mig dock kunna säga, att saft, åtminstone sommartiden, icke kan föras från en ort till en annan eller vara buteljerad ens i några dagar utan att surna, med mindre den är försatt med socker. Om förhållandet är, att all saft är försatt med mer eller mindre socker, skulle man kanske bestämma, till hvilken grad den skall vara sockrad för att tillhöra det ena eller andra slaget. Vill herr generaltulldirektören, att vi skola gå så tillväga, skall jag anhålla om återremiss, för att man må kunna bestämma att, ifall saften innehåller så och så många procent socker, skall den äsättas tull men eljest vara tullfri. Jag före-

ställer mig, att detta blefve en mycket trefflig tullbehandling. Under forna tider, då jag hade den äran att under herr generaltulldirektörens presidium tillhöra bevillningsutskottet, hörde jag så ofta sägas, att man icke skulle allt för mycket specificera tulltaxan, ty derigenom skulle uppstå alltför stora svårigheter vid tullbehandlingen. Detta hafva vi lagt på minnet och hoppats, att åtminstone från det hållet icke få röna något motstånd. Men tiderna hafva förändrats. Vilja herrarne dock, att vi skola gå så tillväga, som den siste ärade talaren föreslagit, så har jag ingenting deremot.

Jag anhåller likväl om bifall till utskottets förslag.

Herr Bennich: Jag är naturligtvis tacksam för den ömhet, som här ådagaläggas emot tullförvaltningen, på det den måtte befrias från allt för mycket besvär. Den siste ärade talaren gjorde sig dock skyldig till en liten missuppfattning, då han förestäde sig, att den osockrade saften, som vanligen införes i stora quantiteter, inkommer på flaskor, så att man behöfver draga ur korken för att undersöka varan. Denna saft inkommer på fastager.

Tullförvaltningen är dessutom icke obekant med skyldigheten att undersöka, om en vara är försatt med socker eller icke. Uti tulltaxan är för mera än en artikel stipulerad *en* tullsats, om varan är försatt med socker och en annan då detta icke eger rum. Jag anser det vara orimligt att på bärsafter, hvilket slag det vara må, som icke undergått annan operation än att pressas af bären, lägga samma tull som på sådana safter, hvilka preparerats för omedelbar konsumtion. För industriens egen skull, hvilken jag trodde ligga herrarne mycket om hjertat, har jag velat fästa uppmärksamheten på, att det förslag, som af utskottet framstälts, icke går uti industriens intresse. En återremiss synes mig icke vara erforderlig. Vill kammaren dock besluta en sådan, så har jag ingenting deremot, ty då får utskottet bekräftelse från andra håll på uppgifter, hvilka, då de lemnas utaf mig, icke lära kunna tillmätas något förtroende.

Friherre Barnekow: Oaktadt, efter hvad vi här hört, det icke möter några svårigheter vid tullbehandlingen att skilja på sockrad och osockrad saft, skall jag dock anhålla om bifall till utskottets förslag. Jag tror, att vi kunna sjelfva producera så mycket saft vi behöfva, hvarför jag yrkar bifall till den föreslagna tullsatsen.

Herr Reuterswärd: Jag ber blott att få säga, att jag hyser det största förtroende till de upplysningar, som herr generaltulldirektören lemnat. Jag vill dock fråga honom: är det verkligen förhållandet, att till Sverige inkommer något slag af saft, som icke är försatt med socker?

Sedan öfverläggningen om förevarande punkt ansetts härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på den samma yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *Bennich*, att samma hemställan måtte på det sätt bifallas,

att för osockrad bär- och fruktsaft skulle bibehållas nuvarande tullsats, men å sockrad sådan saft sättas den af utskottet föreslagna tull.

Härefter gjordes propositioner på dessa båda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

113 och 114 punkterna.

Biföllos.

Tull å smör.

115 punkten.

Friherre Barnekow: Af samma skäl som vid artikeln saft, tager jag mig friheten yrka återremiss af den nu föredragna punkten.

Herr Ölander: Jag skall be att få yttra några ord i afseende på den nu föreslagna tullsatsen. Jag får dervid till en början uppriktigt bekänna, att jag icke är så särdeles au courant med det mycket omordade "nya systemet". Jag är en alltför oerfaren nybörjare i politiska värf, för att kunna förstå något annat system än att rösta för bifall till hvad jag anser vara för det allmänna nyttigt och gagnande och för afslag till hvad jag anser skadligt, äfven om jag härigenom skulle komma att blanda ihop principer och systemer. Af denna anledning är det också, som jag sätter mig emot alla tullar på lifsmedel och på den å smör i synnerhet, hvilken mer än de öfriga förefaller mig obehöflig.

Utskottet har såsom ett bland skälen, hvarför det föreslagit sistnämnda tullsats, uppgifvit den täflan som skulle ega rum mellan naturligt smör och det betydligt billigare konstgjorda smöret samt svårigheten att skilja detta sistnämnda från det naturliga smöret. Om verkligen dessa omständigheter äro af beskaffenhet att kunna utgöra skäl för en dylik tull, hvilket jag betviflar, vill jag dock erinra om, att åtskilliga motioner blifvit vid denna riksdag väckta i syfte att förhindra all förvexling af naturligt smör med konstgjordt sådant, och att i anledning deraf sådana åtgärder af vederbörande utskott föreslagits, att, om de antagas, det afsedda syftet torde kunna uppnås. Den föreslagna tullsatsen kan således för detta ändamål icke vara af behövet påkallad.

Det skäl utskottet i öfrigt anfört för berörda tull är naturligtvis det gamla vanliga, att den skulle skydda den inhemska tillverkningen. Jag tillåter mig dock att betvifla, att denna tillverkning kan vara i behof af något så särdeles kraftigt skydd, då vi veta att den har sin hufvudsakliga marknad på utlandet; och hvad utskottet ordar om det skydd, som skulle erfordras för smör af sekunda vara, hvilket utskottet påstår att de mindre hemmansegarne företrädesvis tillverka, så tror jag för min del att dessa mindre hemmansegare i allmänhet — åtminstone är förhållandet så i Medelpad — lemna sitt öfverskott af grädde och mjölk till närmaste mejeri, som i sin ordning deraf

tillverkar smör af prima kvalitet. en kan således smörtullen, såsom äfven utskottet i sitt utlåtand antydt, icke göra så synnerligen stor nytta för de inhemska smörfabrikanterna, så kan den åtminstone förorsaka så mycket större skada för den fattiga delen af vår arbetarebefolkning. Jag vill nu visst icke inlåta mig på några känslotvibrott eller tomma fraser angående de fattiges lidanden till följd af tullarne. Jag vill endast återopprena fakta och i sådant afseende såsom ett exempel nämna de flera tusen arbetarefamiljer, hvilka äro fästade vid de stora sågverken inom den trakt, der jag är bosatt. Jag tror icke, att det skall finnas någon enda af dessa familjer, hos hvilken icke det s. k. finnsmöret ingår såsom en mycket vigtig beståndsdel i den dagliga födan, och så länge sjöfarten är öppen, tillföras dem också från Finland enorma quantiteter dylikt smör. Den omkringliggande bygden kan icke med bästa vilja i verlden — och skulle dessutom icke vilja göra det i afseende på sekunda smör — uppdrifva sin smörproduktion till den grad, att den kan fylla behofvet deraf i dessa trakter. Varan måste, äfven om tull blir lagd derpå, anskaffas till största delen från Finland och då naturligtvis till ett pris, så mycket högre än det nuvarande, som svarar emot den föreslagda tullsatsens belopp.

Tull å smör.
(Forts.)

Jag hade icke ämnat uppträda i denna fråga och ändamålslost förlänga diskussionen, då jag antager att hvad jag här säger icke skall hafva annat inflytande, än allt annat som från frihandelssidan yttras, men då jag varit i tillfälle att på nära håll få en inblick i dessa fattiga arbetarefamiljers kamför tillvaron, då jag vet exempel på, att det finnes familjefäder, hvilka vissa tider på året åt sig och sin familj icke kunna förtjena mer än en krona eller till och med blott 80 öre om dagen, och då jag nu ser, hur den ena efter den andra af de för dessa familjers nötorftiga uppehälle alldeles oundgängliga lifsförnödenheter fördrygas genom tullsats på tullsats, har jag icke kunnat underlåta att, åtminstone i afseende på en af dessa, uttala min mening; och likasom jag regelbundet röstat för afslag å alla hittills behandlade förslag till tull å lifsmedel, ber jag att äfven få yrka afslag på den nu föredragda punkten.

Herr Adelsköld: Såsom ett ytterligare skäl att lägga tull å smör anför utskottet, "att en del det smör, som här tillverkas, är sekunda vara och således konkurrerar med det finska smöret. Kan importen af finskt smör genom en tull minskas, måste sådant blifva ett sekunda smör, hvilket då vinner till gagn för afsättningen af svenska jordbrukarne i allmänhet icke en större marknad. Enär de mindre följaktligen en tull å smör närmast kunna tillverka prima smör, skulle mgår, enligt min uppfattning, att komma dem till godo." Deraf fram ingen af sekunda smör. Jag har utskottet velat uppmantra tillverkare än 20 år, och det kan således visserligen icke varit jordbrukare ättre att söka åstadkomma finare vara enfaldigt tänkt att det vore tala sig mera än de af sekunda sorter smör än sekunda, hvilka betala sig om man icke särskildt uppbeskaffenhet; och att detta kan gå bäst deraf, att mejerier uppstått muntrar sekundattillverkning, visas

Tull å smör.
(Forts.)

öfver allt i landet, och dagligen uppstå, der man, så vidt möjligt är, söker tillverka det bästa smör man kan för export. Då det ärade utskottets förnämsta skäl för tull på smör således tyckes hafva varit att uppmuntra tillverkningen af dåligt bondsmör för konsumtion i landet, i stället för att befordra mejerianläggningen för export, får jag, då jag anser detta stridande mot sund hushållning, och jag dessutom i princip är emot alla lifsmedelstullar, yrka afslag på utskottets förslag. Huru det än må gå i afseende å smörtullen, lär det dock vara nödvändigt, sedan kammaren fattat beslut om att återremittera 95:te punkten rörande margarinsmöret, att äfven den del af klämmen, som rör konstgjordt smör, återremitteras, så att kammaren må hafva fria händer att, då frågan om margarinsmöret förekommer, fatta sitt beslut. Mitt yrkande blir således afslag på tullen å smör och att, under alla förhållanden, orden "*äfven konstgjordt*" måtte ur klämmen utgå.

Herr Reuterswärd: Såvidt jag vet menas med konstgjordt smör och margarinsmör detsamma, och då kammaren återremitterat den punkt, som handlar om margarinsmöret, anser jag att en återremiss med afseende å det konstgjorda smöret äfven bör ega rum, på det att utskottet må kunna afbida hvad beslut, som kommer att fattas rörande de motioner, som i Riksdagens båda kamrar blifvit väckta i denna fråga och hänvisats till tillfälligt utskott, för att derefter kunna bestämma tullsatserna. Såsom herrarne veta, har uti Andra Kammaren yrkats absolut förbud emot införsel och tillverkning af margarinsmör och inom Första Kammaren, såvidt jag erinrar mig, att för tillverkningen af konstsmör äfvensom för import af denna vara skulle vidtagas vissa stränga åtgärder. Det torde således icke vara skäl att kammaren, likasom jag hört berättas att Andra Kammaren gjort, godkänner förslaget äfven i denna del. Det är visserligen sant, att när så skett, att punkterna rörande såväl naturligt som konstgjordt smör blifvit af Andra Kammaren bifallna, torde en återremiss af denna punkt icke tjena till något, ty följden blir endast den, att utskottet kommer och begär, att kammaren skall fatta sitt beslut. Utskottet kan dock, i afvaktan på Riksdagens beslut om konstsmöret dröja med att afgifva betänkande rörande denna vara, till dess utskottet får veta hvad Riksdagen beslutat. För min del skulle jag gerna önska, att hela denna punkt hade blifvit återremitterad på de skäl, som jag nu uppgifvit. Det är naturligtvis icke något hinder för att kammaren fattar sitt beslut rörande smör, som är gjordt af grädde eller mjölk, men att, såsom några talare här sagt, det utländska smöret skulle vara tullfritt, under det man vid förlidet års majriksdag beslöt en tull af ända till 20 öre pr kilogram på artikeln ost, hvilket beslut åstadkoms icke af protektionisterna utan af herrar frihandlare, så är det, enligt min tanke orimligt; och det skulle vara en stor inkonsequens, hvartill man gjorde sig skyldig, om man ej på en ädlare vara, såsom smöret, satte åtminstone samma tull. Vill kammaren sönderdela denna fråga och skilja på det naturliga och det konstgjorda smöret, yrkar jag på det naturliga smöret en tull af 20 öre för 1 kilogram.

Här har sagts, att man icke skall uppmuntra sekunda och tertia vara, hvilket utskottet tyckes göra genom den nu föredragna punkten i betänkandet. Såvidt jag förstår denna fråga, förhåller det sig så, att den mindre hemmansegaren, med bästa vilja i världen, icke kan göra hvad man menar med *prima smör*. Först och främst är hans ladugård så liten, att han icke på en gång kan samla så mycket mjölk, att han deraf kan göra ens en drittel smör. För att kunna tillverka hvad man menar med *prima herrgårdssmör* är det icke nog med att skaffa stora kvantiteter mjölk och grädde och behandla detta med den största omsorg, utan det fordras äfven, att alla de kreatur, från hvilka mjölken hemtas, skola vara utfodrade precis på samma sätt. Under andra förhållanden blir det på sin höjd sekunda vara, äfven om behandlingen är densamma. Så länge anspråken äro så stora som nu, på vår förnämligaste exportort, England, kunna de mindre hemmansegarne icke tänka på att göra *prima smör*. Kunna de göra sekunda och tertia vara, få de vara belättna. Det är derföre som man ansett, att man till en viss grad skulle kunna undvara det finska smöret, eftersom man här i landet kan göra smör, som är jemngodt med det finska och sannolikt kan lemnas för samma pris som detta och derigenom behålla på egen marknad. Detta var orsaken, hvarföre man ansett, att tullen på smör bör vara så pass tillräcklig, att vi här i Sverige kunna bevara denna marknad för oss sjelfva.

Från Norrland har man alltid hört, att om man blott kan skaffa kommunikationer i Norrland så skall der uppstå ett jordbruk med ladugårdsskötsel som blir förvånande; och om man dertill hjälper Norrland med odlings- och dikningslån m. m., med statsanslag, och då denna del af landet ju har en ypperlig jordmån med goda betesmarker, hvilken lämpar sig särdeles väl för ladugårdsskötsel, hvarföre skall man icke låta jordbrukarne i Norrland, hvilka icke äro sägverksegare, få slå sig på ladugårdsprodukter till provinsens behof? I fall de uppgifter, hvilka jag under senare tider fått angående Norrlands förkofran i afseende å ladugårdsskötsel äro rigtiga, då bör man väl understödja de norrländska intressena i detta afseende. Den tid kan komma, då Norrland har afverkat sin skog, och denna tid är kanske icke så långt borta, och då måste befolkningen, för att sedan kunna existera, under tiden söka förkofra sig uti jordbrukshandtering och ladugårdsskötsel, och dit måste vi sträfva. Då man nu satt tull på fläsk, ost, ister m. fl. artiklar, vore det en stor inkonseqvens att icke sätta tull äfven på smör.

Jag anhåller derföre, herr grefve och talman, att på artikeln naturligt smör måtte sättas en tull af 20 öre pr kilogram, men att den del af punkten, som rör det konstgjorda smöret, måtte till utskottet återremitteras.

Herr Gahn: Jag deltagar högst ogerma i denna diskussion, men jag har icke kunnat låta under tystnad passera det påstående af den siste ärade talaren att våra mindre hemmansegare i landet omöjligt kunna göra smör af *prima* kvalitet. Han medgaf visserligen, att hans erfarenhet i mejerihandteringen icke vore särdeles stor, och derom

Tull å smör.
(Forts.)

Tull å smör.
(Forts.)

vill jag icke fälla något omdöme, men så mycket vågar jag åtminstone påstå, att hans erfarenhet om ortförhållandena i detta afseende i vårt land måtte anses ganska inskränkt. Enligt min erfarenhet äro våra hemmansegare numera icke så dumma, att de sjelfva försöka i sina hem göra smör för export utan, åtminstone i de orter jag känner, förena de sig om anläggande af mejerier, såvida sådana icke genom enskild spekulation komma till stånd, dit de leverera sin mjölk eller grädde. De göra väl litet smör till husbehof men i allmänhet icke till afsalu. Att icke de mindre hemmansegarne kunna leverera mjölk af den kvalitet, som erfordras till beredande af prima smör, det bestrides af erfarenheten, de kunna på sina gårdar skörda lika godt hö som på herrgårdarne, och i de orter, jag känner, hafva de äfven förstånd om att förskaffa sig foderkakor och hålla samma utfordring som på herrgårdarne, så att af deras mjölk kan på ett väl skött mejeri göras lika godt smör som af herrgårdsmjölken. Således tror jag att herr Reuterswärds argument i det afseende icke har någon betydelse.

Hvad vidare sjelfva saken beträffar, så tycker jag att det är hårdt, att nu också fördyra smöret för den fattige arbetaren, som vid denna riksdag förut fått sig pålagd så stor tunga, att han åtminstone bör få rättighet att utan konstladt fördyrande köpa sitt smör från Finland, ifall detta för honom faller sig billigare. Sverige har ändå tillräckligt stor marknad för sina bättre smörsorter.

På grund häraf yrkar jag afslag å förevarande punkt.

Herr Leffler: Jag har begärt ordet med anledning af ett yttrande af herr Reuterswärd. Han sade nemligen att vi skulle begå en stor inkonsekvens, om vi nu icke satte tull på smör, då vi förlidet år beslöto att höja tullen på ost. Om den tullförhöjningen var äfven jag med, men kan alls icke finna det vara inkonsekvent, om jag motsätter mig denna smörtull. Förhållandet är nemligen det, att tullen på ost alldeles icke höjer priset i Sverige på de ostsorter, som hufvudsakligen användas af den stora massan af befolkningen, ty den ost, som införes, är dels delikatessost och dels amerikanska ostsorter, som lika bra och lika billigt tillverkas här i landet. Osttullen är enligt mitt förmenande till största delen en lyxskatt, som icke faller tung på den fattigare befolkningen. Helt annorlunda förhåller det sig med den nu föreslagna smörtullen. Den kommer visserligen icke att höja priset på smör för jordbrukarne i allmänhet i de södra och mellersta delarne af Sverige och har således såsom skyddstull icke för dem någon betydelse, emedan England är deras marknad. Men den har en särskild betydelse för vissa delar af Norrland och skall der verka ytterst tyngande för den mindre bemedlade delen af befolkningen, och då jag icke kan finna det vara skäl att lägga en sådan extra skatt på dem, så mycket mindre som Norrland ju eger goda förutsättningar för att kunna producera smör af prima vara, och som i England kan betinga ett vida högre pris än som betalas för det finska smöret.

Hufvudsakligen af dessa skäl anhåller jag om afslag å tullen på smör; deremot yrkar jag återremiss i fråga om det konstgjorda smöret.

Friherre Barnekow: Jag ber att få förändra mitt förut gjorda yrkande derhän, att jag anhåller om återremiss af den del af punkten, som rör konstgjordt smör, men yrkar, för att få frågan om det naturliga smöret nu afgjord, bifall till utskottets förslag i denna del.

Herr Boström, Filip: Jag har blifvit uppkallad af ett yttrande af herr Gahn, nemligen att den mindre jordegaren skulle lika väl som den större kunna producera prima smör. Jag tror icke, att detta påstående är hållbart. Utfodringen kräfver nemligen den allra största noggrannhet, och en följd deraf är att de så kallade bolagsmejerierna icke kunna uppnå samma pris på smör som de enskilda mejerierna. De förra kunna icke utfodra sina djur på samma sätt som den större jordegaren, hvadan ock gifvet följer, att deras smör betalas mindre.

Jag tillåter mig för öfrigt att yrka bifall till det af herr Reuterswärd framställda yrkandet, således ock att frågan om konstgjordt smör må till utskottet återremitteras.

Herr Nyström: Mig förefaller det högst besynnerligt, om man skulle lemna smöret tullfritt, då man nu är i färd med att genomföra ett system och således beskatta allt, som kan lindra jordbruket och andra näringar, och då man i sådant syfte lagt skatt på ost och fläsk m. m.

I motsats till herr Gahn påstår jag, att inom Norrbottens län icke en på hundra bland de fattigare bönderna kan tillverka prima smör, utan endast sekunda. Och detta är helt naturligt, ty för tillverkningen af prima smör fordras en helt annan anordning än som af de mindre hemmansegarne kan åstadkommas. Öfre Norrland kan verkligen i alla fall genom odling och ökade ladugårdar förskaffa sig det smör, som behöfs och der kan afsättas, och ville man blott litet mera vinnlägga sig om jordbrukets och ladugårdens utveckling, så skulle man mycket väl kunna undvara det finska smöret, som är jemförelsevis sämre än äfven det sekunda smör, som i de norra orterna tillverkas. Men nu ligga skutor utefter kuststädernas bryggor med finskt dåligt smör till förfång för Norrlands idoge hemmansegare, hvilka dock få draga all skatt så väl till staten som till kommunen, under det att finnarne icke betala ett öre för det de få ligga vid städernas kajer och genom sin införsel så nedtrycka prisen, att den norrländska allmogen icke kan sälja sina varor. Icke upphjelpen man jordbruket genom att på detta sätt befrämja en oerhörd införsel. Hvarför finnarne i allmänhet kunna åstadkomma så väl smör som flera andra jordbruksalster till billigare pris än svenskarne, beror hufvudsakligen derpå, att finnarne hafva en jemförelsevis billigare arbetskraft. En jordbrukare på finska sidan betalar t. ex. för dagsverke en karl vanligen endast 90 öre, under det att i Norrbotten på andra sidan om gränsen ingen karl fås för mindre än dubbla denna summa. Hvarföre åter finnarne äro nöjda med så ringa betalning, dertill torde orsaken vara att söka i de ytterst tarfliga omständigheter, hvari befolkningen i allmänhet lever i norra Finland, och hvilka nästan likna ett slafveri. Det är egentligen endast två saker,

Tull å smör.
(Forts.)

som finnen behöfver: nemligen riska och pima. "Riska" är ett slags bröd, en half tum tjockt, som bakas af ojäst deg i allmänhet hvarje morgon. Detta bröd ätes på samma gång som "pima", hvarmed menas filmjök utan någon grädde. Dessa två matvaror utgöra nu finnarnes vanligaste föda. Ej under då, om de kunna åstadkomma allt för så billigt pris, att det för svenskarne är omöjligt att konkurrera med dem. Vid sådant förhållande, och då dessa utlänningar icke i någon mån bidraga till de skatter och utskylder, som äro landets invånare pålagda, synes billigheten fordra, att man åtminstone antager den tull, som thär är föreslagen, och som skall åstadkomma någon liten jemlikhet i konkurrensen.

Jag yrkar följaktligen, i likhet med flera andra talare, att utskottets förslag i afseende på det naturliga smöret måtte bifallas, men att frågan om det konstgjorda må till utskottet återförvisas.

Herr Lundin: Jag är förvissad om, att den nu föreslagna tullen på smör icke kommer att fördyra denna vara för våra arbetare, ty då vore jag den förste, som yrkade afslag på densamma, men då man satt tull på fläsk, ost, ister m. m. vore det väl mindre välbetänt att icke äfven belägga artikeln smör med tull. Jag tror, för min del, att det är högst nödvändigt, att vi lemna vår jordbruksnäring och ladugårdsskötsel allt det skydd vi kunna, ty sakna dessa näringar skydd, huru går det då med de öfriga näringarne.

Jag har dessutom den önskan till utskottet att, i fall en återremiss varder beslutad, utskottet behagade föreslå, att all import och tillverkning af konstgjordt eller margarinsmör måtte förhjudas.

Herr Anderson, Albert: Man har under diskussionen af denna fråga sagt, att, då man beslutat tull på fläsk, man ock bör för systemets skull lägga tull på smör.

Jag har en motsatt uppfattning, och jag grundar denna derpå att smörproduktionen i vårt land under de senare åren gått betydligt framåt, och, såsom kammaren finner af de siffror, utskottet i sitt betänkande angifvit, är utförseln af smör mycket stor och flerfaldigt öfverstigande införseln. Detta är icke förhållandet med fläsket. Men jag har ock ett annat skäl för min afvikande mening, nemligen det, att, då både fläsk och smör äro födoämnen med mycket stor fetthalt och i följd deraf utgöra en närande och till och med nödvändig spis för kroppsarbetaren, man bör, just därför att man lagt tull på fläsk, låta smör vara fritt. Jag tror dessutom icke, att den föreslagna tullen på smör skall betyda synnerligen mycket för jordbrukarne, och om jag får döma af utskottets motivering, så skulle afsigten med denna tull vara att skydda det smör, som är af sekunda beskaffenhet. Men om man skyddar den sekunda varan — för prima vara kunna vi icke bereda något skydd, ty den går ju till utlandet — så skall den naturliga följderna deraf blifva den, att mängden, som nu nödgats vid sin smörberedning noga se till, att han gör prima vara för att kunna få afsättning därför, sedermera skall finna, att det icke är så nödvändigt att så mycket vinnlägga sig om detta, ty han får afsätt-

ning för sin sekunda vara till följd af tullen på smör. På så sätt skulle smörtullen förorsaka att smörproduktionen här i landet går tillbaka. Jag kan icke se, att det ligger något ondt deruti, att från Finland smör kommer in, som är sekunda vara och köpes för billigt pris, då vi i stället hafva tillfälle att afsätta vår prima vara på utlandet och få för den bättre betaldt.

*Tull å smör.
(Forts.)*

Jag yrkar på dessa grunder afslag å förevarande punkt.

Vid slutet af detta anförande hördes rop på proposition.

Herr Bäckström: Jag ber att få till alla delar instämna uti herr Andersons yttrande.

Herr Reuterswärd: När jag nyss yttrade mig, erkände jag viligt, att jag icke vore hvad man säger specialist i mejerihandtering. Men af den diskussion, som här blifvit förd, och i jernförelse med dem, som velat vederlägga mig, finner jag, att jag i detta stycke begriper mer än de. Hvad prima och sekunda vara angår, hvarom här har talats, vågar jag påstå, att de mindre jordbrukarne sväriligen kunna göra sekunda, de få nöja sig med att tillverka tertia, quarta, quinta vara, och detta just af de skäl jag anført, och hvilka nyss vunnit ytterligare stöd af en jordbrukare, som drifver mejerihandtering i stor skala. Det är alldeles säkert, mine herrar, att man af olika utfodring icke kan åstadkomma den grädd- och mjölksammansättning, hvaraf göres hvad man kallar prima smör. I det län jag tillhör finnas orter, der på många mil intet mejeri finnes, och den mjölk man der köper af den mindre hemmansegaren kan icke vara tillräckligt god för att deraf göra prima smör. Han kan således icke slå sig på den affären att tillverka prima mejerismör, utan är uteslutande hänvisad till sin lilla smörproduktion i hemmet, och det är just sådant smör, som är närmast jemförligt med det finska. Men detta hemgjorda smör har icke afsättning på den utländska marknaden, och då anser jag det vara både rätt och billigt, att han, lika väl som finnarne, kan få afyttra sitt smör här i landet. Dermed konkurrerar för öfrigt högst obetydligt det här i landet tillverkade prima herrgårdssmöret, hvaraf $\frac{99}{100}$ gå till England.

På dessa skäl anser jag, att en tull på smör bör åsättas och vidhåller fortfarande mitt förut gjorda yrkande.

Herr Söderberg: Innan frågan afgöres, vill jag endast upplysa, att margarin- och konstgjordt smör icke äro ett och detsamma, och vid sådant förhållande tycker jag, att man icke hade behöft sönderdela denna punkt, utan kunde bifalla den i sin helhet, helst frågan om margarin redan blifvit återremitterad. Då jag anser klokast att den föreliggande frågan på så sätt behandlas, yrkar jag, för min del, bifall till denna punkt i sin helhet.

Efter härmed slutad öfverläggning förklarade herr greffen och talmannen, att, som derunder olika yrkanden förekommit i fråga om

konstgjordt smör samt om annat smör, det syntes redigast att, på sätt jemväl blifvit yrkadt, särskilda propositioner rörande det ena och andra slaget af dessa varor framställdes.

Vidare yttrade herr grefven och talmannen, att beträffande denna punkt, så vidt den afsåge annat smör än konstgjordt, yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag derä.

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan i afseende på berörda del af punkten vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Anderson, Albert*, begärde emellertid votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 115 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, så vidt den afser annat smör än konstgjordt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten i denna del.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 48;

Nej — 29.

Sedermåra anförde herr grefven och talmannen, att beträffande utskottets i punkten framställda förslag, så vidt det anginge konstgjordt smör, yrkats dels bifall till samma förslag, dels att punkten i denna del skulle till utskottet återförvisas, dels ock afslag å utskottets ifrågavarande förslag.

Derefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på punktens återremitterande, i hvad den angick konstgjordt smör, vara med öfvervägande ja besvarad.

Den fortsatta behandlingen af nu föreliggande betänkande uppsköts till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 10,06 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.